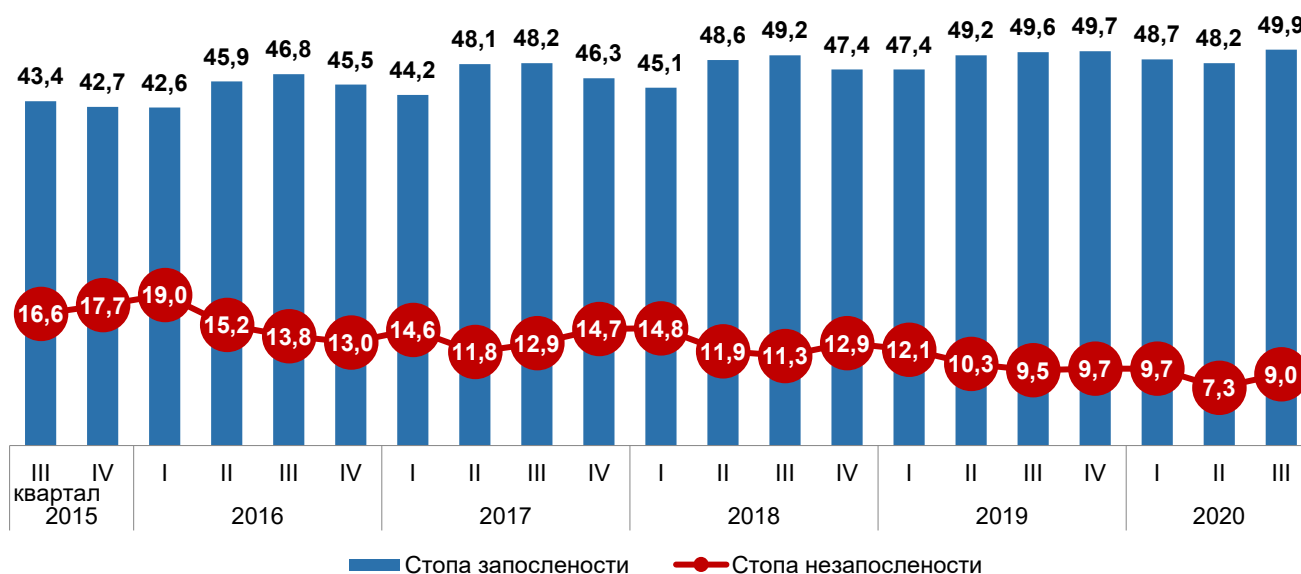

Анкета о радној снази, III квартал 2020.

У трећем кварталу 2020. године број запослених износио је 2 936 600, а број незапослених 292 000. Стопа запослености за дати период износи 49,9%, а стопа незапослености 9,0%.

Граф. 1. Стопа запослености/незапослености, популација узраста 15 и више година, 2015–2020. (%)

Поређење са истим кварталом претходне године

Према подацима Анкете о радној снази, у трећем кварталу 2020. године, број незапослених мањи је за 16 300 (-5,3%), док је укупан број запослених незнатно смањен, за 2 100 (-0,1%) у односу на трећи квартал 2019. године. У оквиру укупне запослености дошло је до смањења неформалне запослености (за 42 900) и повећања формалне запослености (за 40 700).

Број запослених жена порастао је за 17 600, док је број запослених мушкараца смањен за 19 700.

Пад запослености забележен је код лица са основним нивоом образовања (-20 400), док је број запослених са средњим и високим нивоом образовања већи за 24 900.

Највећи раст запослености (за 4 900), праћен највећим смањењем незапослености (за 8 400), забележен је у Региону Војводине. У Региону Јужне и Источне Србије дошло је до највећег смањења броја запослених (за 8 700), док је повећање броја незапослених забележено једино у Београдском региону (за 1 400).

Стопа неформалне запослености, која је у трећем кварталу 2020. године износила 17,3%, и стопа дугорочне незапослености, која је у истом периоду била 4,8%, мање су у поређењу са истим периодом претходне године за 1,4 и 0,4 процентних поена (п. п.) респективно.

До смањења незапослености дошло је код жена (-19 800), док је број незапослених мушкараца незнатно повећан (+3 400). Незапосленост је највише смањена у старосној групи од 35 до 44 година (-18 100).

У популацији младих, узраста од 15 до 24 године, стопа активности износила је 29,5% а стопа запослености 21,7% (што је мање за 1,0 и 0,9 п. п. респективно у односу на исти период прошле године). Стопа незапослености младих је без битнијих промена у односу на трећи квартал 2019, с тим да је стопа незапослености младих повећана у мушкој популацији (за 2,5 п. п.) и износи 25,1%, а смањена у женској популацији (за 2,5 п. п.) и износи 28,8%.

NEET (*Not in Education, Employment or Training*) стопа, која представља удео младих узраста од 15 до 24 године, који нити раде нити су у процесу образовања у укупној популацији младих, износила је 15,7% и, у односу на исти период прошле године, мања је за 0,8 п. п. Код популације узраста од 15 до 29 година, NEET стопа је повећана за 0,6 п. п. у поређењу са истим периодом прошле године и износила је 20,4%.

Поређење са претходним кварталом

Према подацима Анкете о радној снази за трећи квартал 2020. године, код становништва старог 15 и више година дошло је до повећања запослености (92 400) и незапослености (69 200) и смањења неактивности (-169 100) у поређењу са другим кварталом 2020.

У односу на други квартал 2020. године, стопа неактивности је смањена за 2,8 п. п. и у трећем кварталу 2020. године износила је 45,2%. У истом периоду, стопа незапослености повећана је за 1,8 п. п. и износила је 9%, а стопа запослености повећана је за 1,6 п. п. и у трећем кварталу 2020. године достигла је ниво од 49,9%.

У оквиру укупног раста запослености (за 92 400), формална запосленост је порасла за 14 900, а неформална запосленост за 77 500.

Посматрано по секторима делатности, највећи раст запослености забележен је у сектору делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 26 700) и Грађевинарство (за 19 200), што је и очекивано имајући у виду да је за трећи квартал карактеристично сезонско повећање пољопривредних и грађевинских радова.

Број запослених највише је порастао у Региону Војводине, за 45 500.

И у популацији младих, узраста од 15 до 24 године, у трећем кварталу 2020. у поређењу са другим кварталом исте године, дошло је до повећања обима радне снаге – раст запослености за 20 500 и незапослености за 20 500, и смањења неактивног становништва (-43 400). Услед таквог тренда, стопа запослености младих порасла је за 3,0 п. п. а стопа незапослености за 5,8 п. п.

COVID-19 и додатни индикатори о кретању на тржишту рада

У поређењу са другим кварталом 2020. године, у трећем кварталу је на тржишту рада забележен пад неактивности становништва услед раста како запослености, тако и незапослености.

До пораста броја незапослених у трећем кварталу, у односу на други квартал 2020. године, дошло је услед преливања, односно „враћања“ лица из контингента неактивних у контингент незапослених. Наиме, у другом кварталу 2020. појединци који нису могли да траже посао или нису били у могућности да почну да раде због мера спречавања ширења вируса су, према дефиницијама Међународне организације рада – МОП, сматрани неактивним а не незапосленим.

Према дефиницији Међународне организације рада, која се у Анкети користи од 2004. године, **незапосленима** се сматрају лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Дакле, неко ко није активно тражио посао не сматра се незапосленим већ неактивним.

У трећем кварталу 2020. након укидања мера које су ограничавале кретање, и остали показатељи трендова на тржишту рада говоре у прилог опоравка јер се враћају на ниво пре кризе изазване пандемијом. Смањује се број запослених који раде од куће и број запослених који одсуствују с посла, док број извршених часова рада расте.

У складу са препорукама Европске статистичке организације – Евростата, у овом саопштењу приказани су додатни индикатори с циљем да се подробније прикажу најновија кретања на тржишту рада. Ти додатни индикатори односе се на укупан застој на тржишту рада (*total labour market slack*), одсуство с посла, рад од куће и извршене часове рада.

Застој на тржишту рада (*labour market slack*) представља учешће 1) незапослених; 2) запослених који раде краће од пуног радног времена а желели би да раде више; 3) оних који траже посао али не могу да раде и 4) оних који могу да раде, али не траже посао, у проширеној радној снази, при чему се под проширеном радном снагом подразумевају сви запослени, незапослени и потенцијална радна снага (они који могу да раде али не траже посао и они који траже посао али не могу одмах да почну да раде).

Застој на тржишту рада у трећем кварталу 2020. године износи 18,7% и, у односу на исти период прошле године, мањи је за 0,1 п. п., а у односу на други квартал 2020. мањи је за 1,2 п. п., што сугерише да је тзв. незадовољена потреба за запослењем враћена на ниво пре кризе изазване пандемијом.

Одсуство са посла мери се учешћем запослених који су одсутни са посла у укупном броју запослених. У трећем кварталу 2020. године с посла је одсуствовало 6,2% запослених, што је за 5,2 п. п. мање у односу на други квартал 2020. године, а за чак 2,8 п. п. мање у односу на исти период прошле године.

Граф. 2. Број запослених одсутних с посла према разлозима одсуства

У другом кварталу 2020. доминантан разлог одсуства с посла је био смањен обим посла због техничких или економских разлога и више од 200 000 запослених који су били одсутни с посла у другом кварталу навели су управо овај разлог. У трећем кварталу 2020. одсуство с посла због смањеног обима посла из техничких или економских разлога смањено је скоро десет пута у односу на претходни квартал. Посматрано у односу на исти период прошле године, број запослених који су били одсутни с посла због годишњег одмора, такође је значајно смањен у трећем кварталу 2020. године. Иако је у трећем кварталу сезона годишњих одмора, ове године је број запослених који су отишли на годишњи одмор за скоро 100 000 мањи него у истом периоду прошле године.

Рад од куће, мерен учешћем броја запослених који су радили од куће у укупном броју запослених, у трећем кварталу 2020. године износио је 9,3%, што је за 2,8 п. п. мање у односу на други квартал 2020, а за 1,9 п. п. више у односу на исти период прошле године.

Просечни недељни **извршени часови рада** на главном послу по запосленом у трећем кварталу 2020. године износили су 39,9, што представља повећање од 10,2% у односу на прошли квартал. Просечни недељни извршени часови рада на главном послу по запосленом у трећем кварталу 2020. године већи су и у односу на трећи квартал 2019. године за 2,6%, када су износили 38,9, што је разумљиво имајући у виду смањење броја запослених који су отишли на годишњи одмор, као и укупно смањење одсутности с посла из свих осталих разлога.

Основни индикатори, III квартал 2020. године

Стопа активности становништва старог 15 и више година у III кварталу 2020. године износила је 54,8%, при чему је стопа активности мушкараца 63,0%, а жена 47,1%. У Региону Шумадије и Западне Србије забележена је највећа стопа активности у овом периоду (56,8%), а непосредно га прати Београдски регион у којем ова стопа бележи вредност од 55,2%. У Региону Војводине и Региону Јужне и Источне Србије забележене су најниже стопе активности, и то 53,8% и 53,1% респективно.

Стопа запослености становништва старости 15 и више година износила је 49,9%, и то мушког становништва 57,5%, а женског 42,7%. Регион Шумадије и Западне Србије бележи највећу стопу запослености (51,2%), иза којег следе Београдски регион и Регион Војводине (50,9% и 49,9% респективно), док Регион Јужне и Источне Србије бележи најмању вредност (46,7%).

Стопа неформалне запослености у наведеном кварталу на нивоу свих делатности износила је 17,3%. Стопа неформалне запослености у делатности пољопривреде¹ износила је 59,8%, док је у делатностима ван пољопривреде ова стопа имала вредност од 7,1%.

Стопа незапослености становништва старости 15 и више година износила је 9,0%, и то 8,8% за мушкарце и 9,4% за жене. Гледано на нивоу региона, ова стопа имала је најмању вредност у Региону Војводине (7,2%), а затим следе Београдски регион (7,8%) и Регион Шумадије и Западне Србије (9,7%). У Региону Јужне и Источне Србије и даље се бележи најлошија ситуација на тржишту рада, што показује највећа стопа незапослености, од 12,0%.

Табела 1. Основни показатељи кретања на тржишту рада, III квартал 2020.

	III квартал 2020	Промене у односу на претходни квартал		Промене у односу на исти квартал претходне године	
	(у хиљ.)	(у хиљ.)	%	(у хиљ.)	%
Популација старости 15+	5890,4	-7,6	-0,1	-29,9	-0,5
Активно становништво	3228,6	161,5	5,3	-18,5	-0,6
Запослени	2936,6	92,4	3,2	-2,1	-0,1
Формално запослени	2427,3	14,9	0,6	40,7	1,7
Неформално запослени	509,3	77,5	17,9	-42,9	-7,8
Незапослени	292,0	69,2	31,0	-16,3	-5,3
Неактивно становништво	2661,8	-169,1	-6,0	-11,4	-0,4
	%	(п. п.)			
Стопа активности	54,8		2,8		0,0
Стопа запослености	49,9		1,6		0,2
Стопа неформалне запослености	17,3		2,2		-1,4
Стопа незапослености	9,0		1,8		-0,5
Стопа неактивности	45,2		-2,8		0,0

Анкета је у трећем кварталу 2020. године спроведена на узорку од 15 849 домаћинстава, од чега је анкетирано 11 593 домаћинства, односно 25 861 лице старости 15 и више година.

Детаљнији подаци могу се наћи у табелама које су део саопштења из Анкете о радној снази за III квартал 2020. (PC10), на адреси: <http://publikacije.stat.gov.rs/G2020/XIs/G20201320.xlsx>.

¹ Делатност пољопривреде обухвата цео сектор делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство, као и део сектора Делатност домаћинства као послодавца који се односи на послове у пољопривреди.

Методолошка објашњења

Анкета о радној снази представља најобухватнији и једини међународно упоредиви инструмент за праћење кретања на тржишту рада, којим се региструју демографске и социоекономске карактеристике становништва старијег од 15 година.

Главни циљ Анкете је оцењивање обима радне снаге, тј. запосленог и незапосленог становништва, при чему се под запосленошћу подразумева рад и у формалном и у неформалном сектору.

Поред тога, ово истраживање бави се карактеристикама запослености (професионалним статусом запослених лица, њиховом делатношћу, занимањем, правима која остварују на послу) и незапослености (стеченим образовањем, дужином тражења посла, претходним радним искуством), као и карактеристикама неактивног становништва – образовањем, старошћу, извором прихода и спремношћу да се укључи на тржиште рада.

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.

Потенцијална радна снага обухвата две групе неактивног становништва, и то 1) лица која могу да раде али не траже посао и 2) лица која траже посао али не могу одмах да почну да раде.

Стопа активности (учешћа радне снаге) представља удео активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

Лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била одсутна са посла (уз гаранцију повратка), сматрају се **запосленим лицима**.

Стопа запослености представља удео запослених у укупном становништву старом 15 и више година.

Неформалном запосленошћу сматра се рад у нерегистрованим предузећима, рад у регистрованим предузећима без уговора о раду, као и рад помажућих чланова домаћинства.

Стопа неформалне запослености представља удео неформално запослених у укупној запослености.

Незапослена лица су она лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа незапослености представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа дугорочне незапослености представља удео лица незапослених дуже од годину дана у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа NEET подразумева учешће лица старости 15-24 године (или 15-29 година) која нису запослена, нису на школовању, нити су на обуци у укупној популацији тог узраста.

Неактивно становништво чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У неактивна лица спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа неактивности представља удео неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

За детаљнији опис Анкете и свих дефиниција у вези са радном снагом видети методологију Анкете о радној снази на: www.stat.gov.rs.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Контакт: ars@stat.gov.rs, тел.: 011 2412 922, локал 372
Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 011 2412 922 (центра) • Телефакс: 011 2411-260 • www.stat.gov.rs
Одговара: др Миладин Ковачевић, директор
Тираж: 20 • Периодика излажења: квартална